

Sub președenția Marii Britanii, pe 16 noiembrie 2006 a fost lansat oficial un nou plan de dinamizare a digitizării patrimoniului european (Dynamic Action Plan) de către Ministrul britanic pentru Cultură David Lammy¹².

Pentru realizarea acestor obiective, țările membre ale Uniunii Europene alocă fonduri importante și își stabilesc planuri naționale de digitizare a patrimoniului. În digitizare sunt implicate biblioteci, muzee, arhive, organizații de patrimoniu, universități și instituții de cercetare. Dacă la nivel național fiecare țară este responsabilă pentru digitizarea propriului patrimoniu, la nivel european se urmărește dezvoltarea unor instrumente de lucru, standarde de date, ghiduri de bună practică, astfel încât eforturile să fie, pe cât posibil, armonizate. Programul european Minerva¹³, dedicat digitizării patrimoniului cultural și, mai recent, proiectul MICHAEL – Inventar multilingv al patrimoniului cultural în Europa¹⁴, care urmărește realizarea unor instrumente informatice de acces multilingv la resursele digitale de patrimoniu (în prima etapă pentru engleză, franceză și italiană) sunt exemple elocvente ale interesului prioritar pentru asigurarea accesului la patrimoniu în format digital.

La nivel european s-a constituit și Grupul Reprezentanților Naționali pentru coordonarea digitizării în Europa, în care țara noastră este invitată ca observator. La recenta reuniunea de la Bristol (noiembrie 2005), la care am participat, reprezentanții naționali au trecut în revistă rezultatele obținute și au stabilit cinci priorități pentru următoarea perioadă:

- accesul utilizatorilor și dezvoltarea conținut digital;
- dezvoltarea tehnologiilor;
- sustenabilitatea proiectelor de digitizare;
- conservarea fișierelor digitale în timp;
- monitorizarea progresului digitizării.

4. România și patrimoniul digital: ce facem noi?

În România nu există încă un program național de digitizare a patrimoniului cultural, digitizarea nefiind considerată printre prioritățile politicii culturale. Au existat câteva proiecte importante de digitizare, cum a fost cel dedicat manuscriselor eminesciene de la Biblioteca Academiei sau fondului de carte veche de la Biblioteca Battyaneum din Alba Iulia (peste 70000 de pagini scanate, cu fonduri alocate de Ministerul Culturii și Cultelor dintr-un împrumut de la Banca Mondială). Inițiative publice sau private au pus pe Internet texte clasice de autori români, mai ales literatură. Un număr crescut de instituții de patrimoniu au

---

¹² Comunicatul de presă privind lansarea Planului Dinamic de Acțiune, http://www.culture.gov.uk/global/press_notices/archive_2005/dcms160_05.htm).

¹³ Minerva Programme. Digitising Content Together, <http://www.minervaeurope.org/>

¹⁴ MICHAEL – Multilingual Inventory of Cultural Heritage in Europe, <http://www.michael-culture.org/>

început să fie preocupate de prezența lor pe web. Dar un program sistematic nu există nici la nivel național, nici în planurile instituțiilor de patrimoniu.

Există, din păcate, o defazare între prioritățile și direcțiile de acțiune ale Uniunii Europene în acest domeniu și cele ale noastre:

- În timp ce digitizarea și accesul la cultură pe Internet sunt o prioritate în Europa, în România aceasta este o preocupare minoră, secundară (când nu lipsește cu totul).
- În timp ce toate țările, membre sau nemembre ale Uniunii Europene, discută despre dinamizarea programelor naționale de digitizare a patrimoniului cultural, pe care le au de mulți ani, România nu a ajuns în faza de a-și propune un astfel de program.
- În timp ce toată lumea discută despre creșterea conținutului cultural digital pus la dispoziție de fiecare țară pentru viitoarea Bibliotecă Digitală Europeană (înțeleasă în sensul cel mai larg, nu doar texte, documente sau cărți electronice, dar și obiecte de muzeu, situri și monumente, fotografii, filme, muzică, înregistrări audio etc.¹⁵), România nu are în acest moment mai nimic de pus pe raftul ei virtual și nici nu pare preocupată de faptul că este și riscă să rămână o pată albă în cultura europeană digitală. Doar cu manuscrisele digitizate de la Alba Iulia, câțiva scriitori clasici cu opere pe suport digital și manuscrisele lui Eminescu de la Academia Română sau resursele digitale on-line de pe situl web al CIMEC, inițiative meritorii dar izolate, suntem ca și inexistenți.
- În timp ce în țările europene toată lumea se preocupă de facilitarea accesului la cultura digitală, pentru toate grupurile de public, de la școlari la pensionari (facilitare fizică, prin acces la calculator și Internet dar mai ales facilitare intelectuală – de prezentare, interpretare, sprijin în învățare și delectare a diverselor grupuri de public), instituțiile românești de cultură sunt încă reticente și timide.

Neavând politici coerente în domeniu, cum să se mai pună pentru noi problema că în Europa se dezvoltă standarde de digitizare la care trebuie să ne raliem (noi nu prea avem la ce să le aplicăm), se dezvoltă rețele digitale tematice în care trebuie să intrăm (noi cu ce?), se impun criteriile de calitate și de accesibilitate a siturilor web (majoritatea instituțiilor noastre culturale, cu câteva excepții notabile, nu au situri web sau sunt cu totul simbolice și neactualizate). De aceea, în reuniunile europene unde se discută astfel de probleme noi, românii, ne simțim ca veniți din altă lume (din păcate... Iar cei care nu se simt astfel mă tem că nu înțeleg despre ce este vorba și ce rămânere în urmă avem).

Participarea noastră la reuniunile oficiale dedicate digitizării nu este doar o formalitate. Prin aceasta ne luăm și niște obligații:

---

¹⁵ Despre acest subiect a se vedea și „European digital libraries : Frequently Asked Questions”, <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/347&format=HTML&age d=0&language=EN&guiLanguage=en>

- Standarde de digitizare la care trebuie să ne raliem;
- Rețele digitale tematice în care trebuie să intrăm;
- Criterii de calitate și de accesibilitate a siturilor web pe care trebuie să le adoptăm;
- Prezervare în timp a resurselor digitale – standarde de arhivare digitală.

Desigur, există explicații pentru rămânerea noastră în urmă, în primul rând starea economică și precaritatea bugetelor culturii. Dar acestea nu scuză lipsa de viziune. Există încă o lipsă de înțelegere atât la nivelul administrației culturale, cât și la nivelul instituțiilor de patrimoniu asupra rolului digitizării. Dacă vrem să ne afirmăm identitatea națională și specificul cultural, digitizarea patrimoniului cultural este unul dintre instrumentele cele mai actuale și mai eficiente. Și nici măcar dintre cele mai scumpe. Digitizarea este benefică pentru instituții: înseamnă inventariere, documentare, cercetare, conservare, valorificare. Este o investiție pentru prezent și pentru viitor pe care nu ne putem permite să o amânăm.

Ce avem de făcut? Pentru a ne integra în politica europeană de digitizarea patrimoniului, ar trebui să ne propunem câteva sarcini urgente și majore, unele mai ușor de îndeplinit, altele mai dificile și pe termen lung:

- Instituirea de către Ministerul Culturii și Cultelor a unui Program național de digitizare a patrimoniului cultural și științific (cum sunt Programul național de restaurare și altele) pe termen lung, cu planuri anuale, cu buget, cu priorități, criterii de selecție a proiectelor, metodologii și standarde, cursuri de instruire etc. Acest program poate fi gestionat foarte bine de către CIMEC, instituția cu cea mai mare experiență în digitizarea patrimoniului cultural.
- Introducerea digitizării patrimoniului ca activitate obligatorie pentru toate instituțiile din subordinea MCC și ca recomandare imperativă pentru celelalte, cuprinsă în bugetul și planul anual de activitate, alături de activitățile tradiționale.
- Introducerea obligativității ca orice proiect cultural finanțat din bani publici să aibă un sit web de proiect și să publice rezultatele pe web, cu respectarea unor criterii de calitate și accesibilitate.
- Introducerea obligativității ca toate instituțiile publice de cultură să aibă sit web instituțional și să-l țină la zi – criteriu de performanță managerială pentru conducătorii acestora.
- Încurajarea utilizării colecțiilor muzeale și a altor resurse culturale digitale pentru programa școlară, prin concursuri de proiecte, organizarea unor cursuri de instruire atât pentru muzeografi cât și pentru profesori, colaborare cu MEC.

- Încurajarea accesului multilingv la resurse de patrimoniu românesc și promovarea limbii române pe Internet prin: încurajarea traducerii siturilor web culturale românești în limbi străine (mai ales engleză), colaborări pentru realizarea de interfețe în limba română la portaluri internaționale și alte resurse de interes cultural și educațional, traducerea siturilor web culturale românești în limbi ale minorităților.
- Traducerea în limba română a ghidurilor editate în cadrul proiectului Minerva (cca. 250 de pagini), tipărirea acestora și difuzarea gratuită la toate instituțiile culturale (biblioteci, muzee, arhive, DJCCPCN, instituții de spectacol, etc.), în paralel cu publicarea electronică și mediatizarea lor.

4. Concluzii

Digitizarea nu costă mai mult decât alte activități pe care le finanțăm în cultură, dar impactul ei este enorm și pe termen lung. Digitizarea este benefică pentru instituții și pentru patrimoniu, este un mijloc de conservare, protecție și de valorificare în interes public. Digitizarea resurselor noastre culturale trebuie să devină o prioritate. Este obligația fiecărei țări europene să-și finanțeze programele proprii de digitizare. Ne-am asumat aceste obligații în diverse foruri europene, trebuie să le transpunem și în practică. Acum.